

EABCT

2014

Begeleiding en opvang
chronische psychiatrie
in de basis GGZ

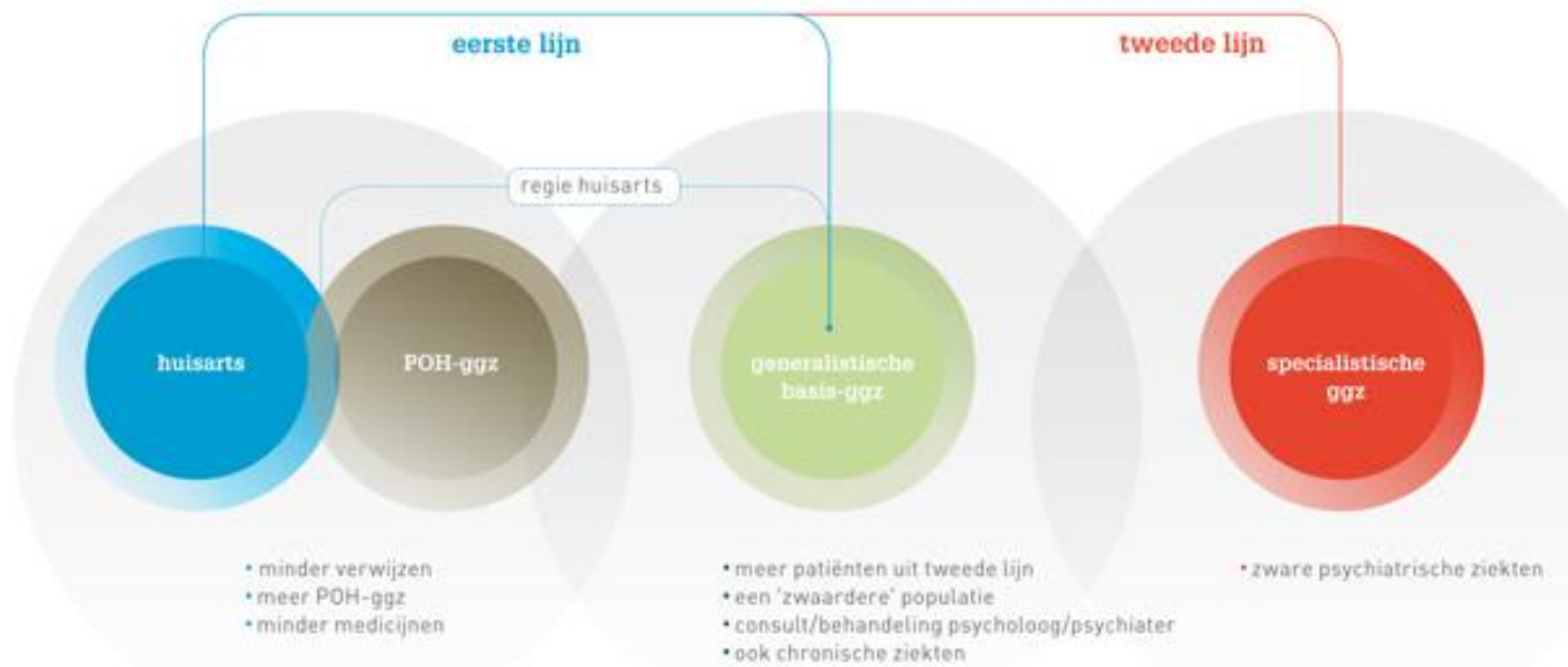
monitoren, familie,
leefstijladviezen, en
motiverende
gespreksvoering

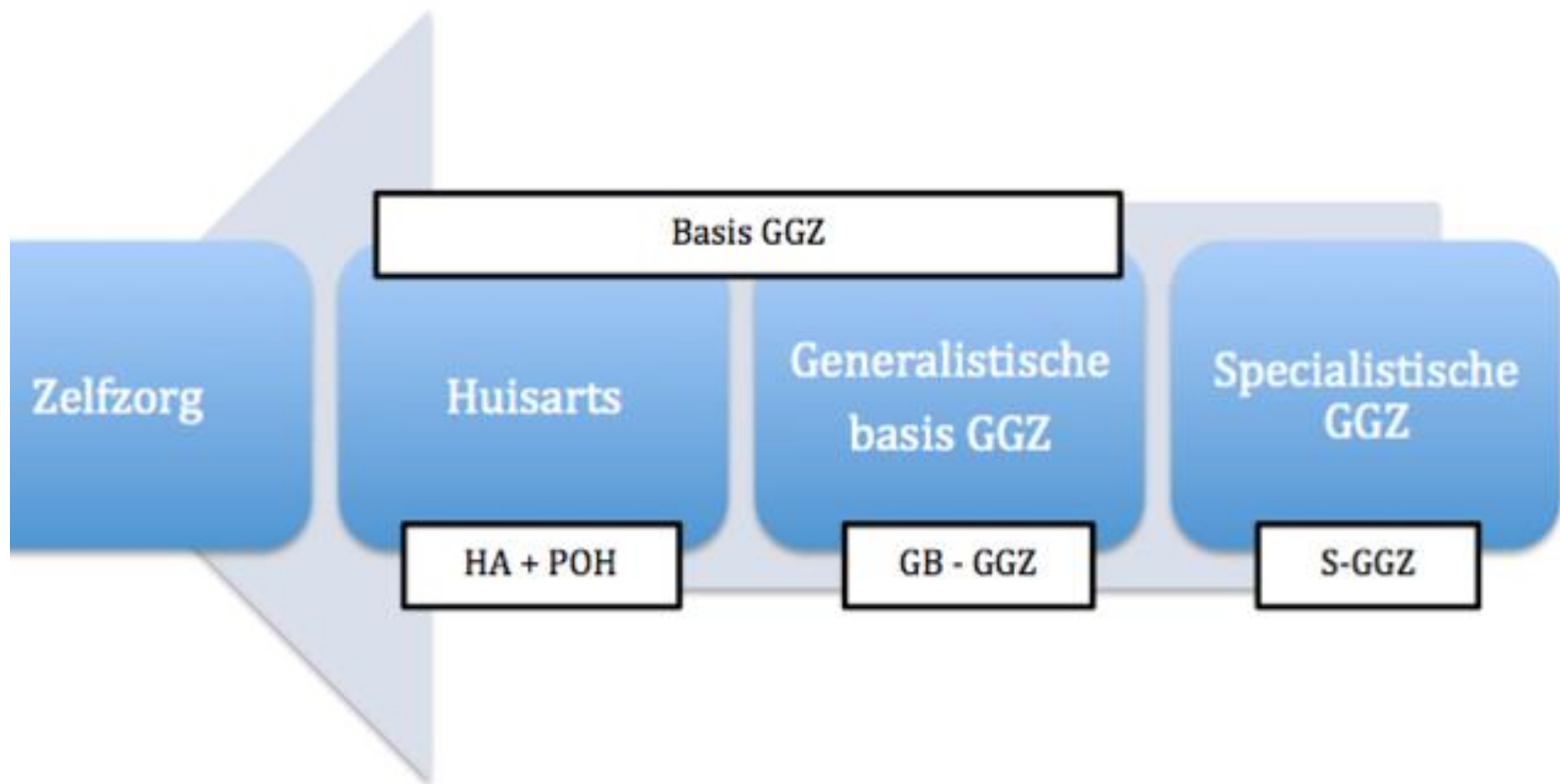
dr. Tonnie Staring

Achtergrond

Nieuwe organisatie ggz vanaf 2014

Een patiënt komt in eerste instantie bij de huisarts terecht, die ondersteund wordt door de POH-ggz. Als de huisarts de patiënt niet kan helpen, kan hij hem binnen de eerste lijn doorverwijzen naar de generalistische basis-ggz, mits er een DSM-diagnose is. De huisarts houdt in dat geval de regie. Bij zware psychiatrische problematiek verwijst de huisarts door naar de specialistische ggz.

Waar naar toe?

Wie zijn de chronisch zieken?

- Schizofrenie, met stabiele symptomen
- Schizoaffectieve stoornis, bipolaire stoornis
- Uitbehandelde persoonlijkheidsstoornissen
- **Typische kenmerken:** vaak co-morbide middelengebruik, wisselend in therapietrouw, systeemproblematiek, uitval op sociaal-maatschappelijk functioneren, veel stigma

Wat hebben ze nodig in de basis GGZ?

- **Monitoren van de klachten**
(WRAP, familie / naasten betrekken, klachtenlijsten)
- **Ondersteuning functioneren en gezondheid**
(gewenste rollen verkennen, (zelf-)stigma tegengaan, medicatiebijwerkingen en andere obstakels, leefstijl)
- **Snel ingrijpen bij verslechtering van klachten of van functioneren**
(therapietrouw, gedachteschema's, familie betrekken, denkstijl- en leefstijladviezen, WRAP, verwijzen)

Wat hebben ze nodig in de basis GGZ?

- **Monitoren van de klachten**
(WRAP, familie / naasten betrekken, klachtenlijsten)
- **Ondersteuning functioneren en gezondheid**
(gewenste rollen verkennen, (zelf-)stigma tegengaan, medicatiebijwerkingen en andere obstakels, leefstijl)
- **Snel ingrijpen bij verslechtering van klachten of van functioneren**
(therapietrouw, gedachteschema's, familie betrekken, denkstijl- en leefstijladviezen, WRAP, verwijzen)

Wellness Recovery Action Plan

- Ontwikkeld door Mary Copeland

In kernwoorden:

- Zelfmanagement instrument
- Ervaringsdeskundige ondersteuning
- Op basis van herstel concept

Implementatie in Nld:

- Hee (Trimbos)
- Phrenos

WRAP – A Seven Step Plan

WRAP – Seven Step Planning

Structuur WRAP

- 7 onderdelen

- Gereedheidskist voor goed gevoel
- Dagelijks onderhoud plan
- Triggers
- Vroege waarschuwingstekenen
- Signalen van ontsporing
- Crisisplan
- Post-crisisplan

Actieplan

Dagelijks onderhoudsplan

**ONTSPANNINGS-
OEFENINGEN**

**Aandacht
voor
kleding**

Bloemen in huis

**Muziek
luisteren**

**Met de hond
spelen**

L
a
c
h
e
n

Contact maken met mensen

**Regelmatig en
gezond eten**

**In dagboek
schrijven**

Opgeruimd huis

**B
e
w
e
g
e
n**

Terugvalpreventie paranoia

cognitief gedragstherapeutische
terugvalpreventie

Terugvalpreventie paranoia

- **Regels van goed redeneren**
  - behandel gevoelens niet als feiten
  - Denk aan bewijzen zowel voor als tegen een gedachte
  - Bedenk altijd alternatieve verklaringen voor een gebeurtenis
  - Test uw verklaringen
  - Houd een open blok
  - Check uw gedachten bij anderen
- **Let op aandachts- en redeneerfouten**
  - Personaliseren (alles op uzelf betrekken)
  - Intentionaliseren (overal bedoeling achter zoeken)
  - Externaliseren (sensaties en gevoelens aan externe bron toeschrijven)
  - Overhaast conclusies trekken (op basis van weinig informatie)
  - Selectieve aandacht (alleen bevestigende informatie zoeken)
  - 'alles of niets' denken
  - Positieve kanten en gebeurtenissen negeren

Terugvalpreventie paranoia

- **Houding ten opzichte van optredende achterdochtige gedachten**
  - niet vechten tegen paranoïde gedachten
  - ze herkennen en vervolgens loslaten
  - uzelf adviseren en aanmoedigen
  - focus op wat u doet, niet wat u denkt
- **Helpende leefregels**
  - verbeter uw stemming
  - rust nemen in de middag
  - medicatie stabiel gebruiken
  - niet sociaal isoleren
  - piekeren opschrijven en oplossingen bedenken
  - ken uw triggers voor achterdocht

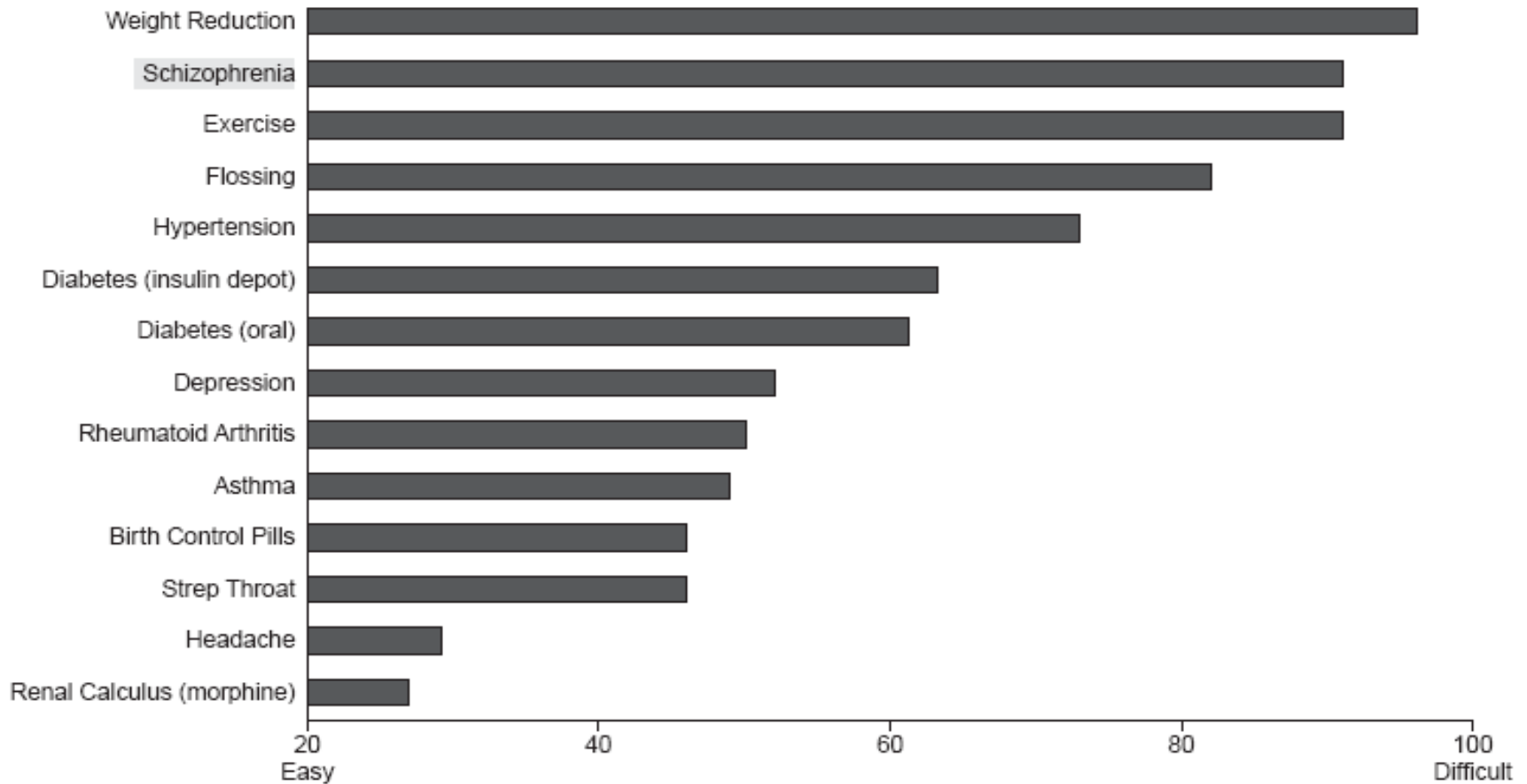
Terugvalpreventie paranoia

- **Slaap verbeteren**
  - elke dag bewegen
  - geen koffie / red bull / etc. in de avond
  - ontwikkel een rustgevende avondroutine
  - neem een kleine bedtijdsnack
  - maak uw slaapomgeving fijn
  - geen dutjes overdag
  - gebruik uw bed alleen om te slapen
  - niet teveel uitslapen – zelfde ochtend tijden
  - 's ochtends echt wakker worden

Therapietrouw

Het is niet eenvoudig om therapietrouw te zijn

Prevalentie van ontrouw

CATIE: 74% van de patiënten stopte of switchte met de antipsychotische medicatie binnen 18 maanden ¹

Gemiddeld wordt slechts 58% van de antipsychotische medicatie gebruikt ²

Therapietrouw wordt overschat door hulpverleners en zelfs door de patiënten zelf ³

¹ Thomas, Eur Neuropsychopharmacol. 2007; suppl 2: S115-22

² Cames & Rosenheck, Psychiatric Services 1998; 49: 196-201

³ Byerly et al., Psychiatric Services 2007; 58: 844-847

Motiverende gespreksvoering

“What fits your busy schedule better, exercising one hour a day or being dead 24 hours a day?”

Motiverende Gespreksvoering: wanneer is iemand gemotiveerd?

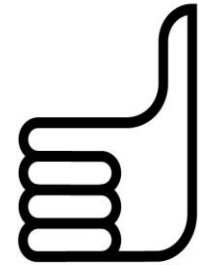
Discrepantie

*Ervaren wrijving tussen
gedrag en doelen / waarden*

+

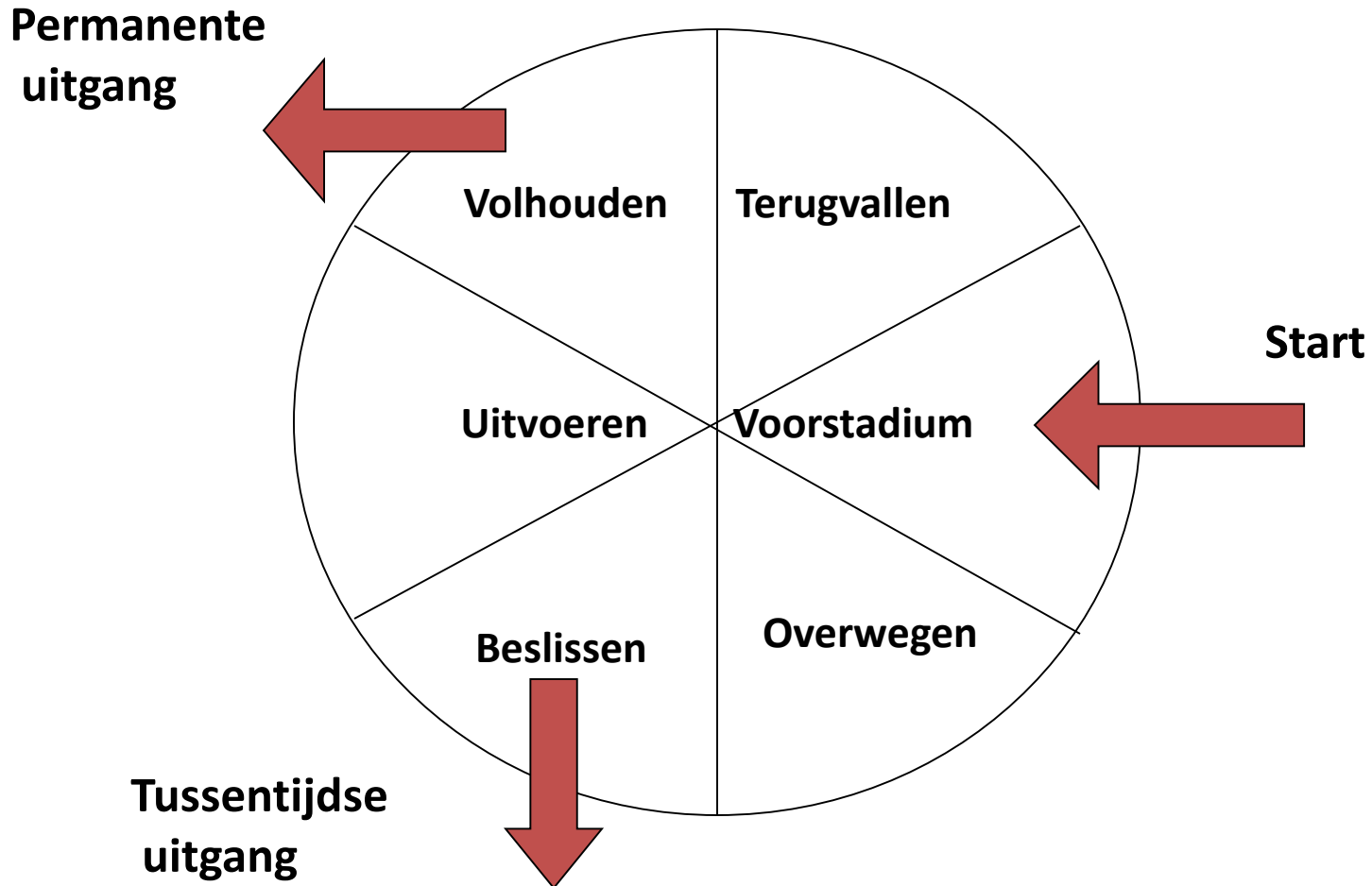
Self-efficacy

=

Stadia van gedragsverandering

Prochaska & DiClemente

Stadia van gedragsverandering en hulpverleningstaken

Stadium patiënt   Taak van hulpverlener

Voorstadium	Informatie geven, relatie leggen klachten en gedrag, bezorgdheid vergroten
Overwegen	Afwegen van de voor- en nadelen, persoonlijke effectiviteit versterken
Beslissen	Hulp bij het nemen van een weloverwogen besluit
Uitvoeren	Hulp bij uitvoeren van de verandering, zelfcontroletechnieken
Volhouden	Terugvalpreventie: herkennen van risicosituaties, vaardigheidstraining
Terugvallen	Hulp bij het overwegen om opnieuw het proces te doorlopen

discussie

Begeleiding en opvang
van chronische
psychiatrie in de basis
GGZ

dr. Tonnie Staring
tonnie@backwash.org